

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VIIe KAMER

A R R E S T

**nr. 226.179 van 23 januari 2014
in de zaak A. 202.567/VII-38.309.**

In zake : 1. Edward DÖDERLEIN de WIN
 2. Barbara KROL
 wonende te 3530 Houthalen - Helchteren
 Boekweitstraat 10
 alwaar woonplaats wordt gekozen

tegen :

de BELGISCHE STAAT, vertegenwoordigd door
de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Jean-François De Bock
kantoor houdend te 1050 Brussel
Waterloosesteenweg 612
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 5 november 2011, strekt tot de nietigverklaring van het proces-verbaal nr. G-11-1095a/AWF/DGZ/CAV van een inspecteur bij de Dienst Dierenwelzijn van 8 september 2011 waarbij wordt beslist de twee volwassen paarden, het veulen en het konijn van de verzoekende partijen definitief toe te wijzen en in volle eigendom te geven aan de VZW Vogel- en Dierenopvangcentrum (hierna : VOC) te Heusden-Zolder.

II. Verloop van de rechtspleging

2. Bij arrest nr. 218.718 van 29 maart 2012 is de vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing verworpen.

Bij arrest nr. 224.587 van 10 september 2013 worden de debatten heropend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 19 december 2013.

Staatsraad Eric Brewaeys heeft verslag uitgebracht.

De verzoekende partijen, die verschijnen in persoon, en advocaat Joy Moens, die loco advocaat Jean-François De Bock verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Auditeur Frederic Eggermont heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Naar aanleiding van klachten betreffende paardenverwaarlozing bezoekt een inspecteur-dierenarts, samen met een collega en twee politie-inspecteurs, op 24 augustus 2011 de woonplaats van de verzoekende partijen.

3.2. Een proces-verbaal van 8 september 2011 stelt volgende overtredingen vast :

"1. Onvoldoende en/of onaangepast voeder voorzien met zeer magere paarden tot gevolg.

Dit is een overtreding van art. 4 § 1 van de wet van 14-08-1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren.

2. Geen drinkwater voorzien.

Dit is een overtreding van art. 4 § 1 van de wet van 14-08-1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren.

3. Onvoldoende dagelijks toezicht en verzorging van de paarden.

Dit is een overtreding van art. 4 § 1 van de wet van 14-08-1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren.

4. Onvoldoende diergeneeskundige begeleiding van de paarden.

Dit is een overtreding van art. 4 § 1 van de wet van 14-08-1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren.

5. Geen geschikte huisvesting voor de paarden ter beschikking stellen.

Dit is een overtreding van art. 4 § 1 van de wet van 14-08-1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren.

6. Het houden van een niet geïdentificeerd en niet geregistreerd paard

Dit is een overtreding van art. 3 § 1, 3° van het KB. van 16 juni 2005 betreffende de identificatie en encoding van de paarden in een centrale gegevensbank".

3.3. Op basis van artikel 42, § 2, van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren (hierna : wet van 14 augustus 1986), worden de twee volwassen paarden, het veulen en een konijn, definitief toegewezen en in volle eigendom gegeven aan het VOC te Heusden-Zolder.

Dit is de bestreden beslissing.

3.4. Bij arrest van 19 juni 2013 heeft de 10de kamer van het hof van beroep te Antwerpen, zetelend in correctionele zaken, met betrekking tot de thans in het geding zijnde feiten, het volgende beslist :

"4.2.1.1. De feiten van de tenlastelegging worden gepreciseerd als volgt :

'De eerste (DÖDERLEIN DE WIN) en de tweede (KROL), te Houthalen-Helchteren, op 23 en 24 augustus 2011,

Als dader of mededader, hetzij door het wanbedrijf te hebben uitgevoerd of aan de uitvoering rechtstreeks te hebben meegewerkt, hetzij door enige daad tot de uitvoering zodanige hulp te hebben verleend dat het wanbedrijf zonder hun bijstand niet had kunnen worden gepleegd (artikel 66 van het Strafwetboek), bij inbreuk op artikel 4 § 1 van de Wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, strafbaar gesteld door de artikelen 2, 34, 36, 3^e, 37, 38, 40, 41 bis, 42 en 43 van die wet, als persoon die een dier houdt, verzorgt of te verzorgen heeft, nagelaten te hebben de nodige maatregelen te nemen om het dier aangepaste voeding, verzorging en huisvesting te verschaffen in overeenstemming met zijn aard, zijn fysiologische en ethologische behoeften, zijn gezondheidstoestand en zijn graad van ontwikkeling, aanpassing of domesticatie, namelijk door geen aan de

desbetreffende dieren aangepaste huisvesting, voeding en verzorging verschaft te hebben, meer bepaald aan twee paarden, een veulen en een konijn. '

Deze precisering wijzigt de vervolgde feiten niet. Beklaagden werden ervan in kennis gesteld door de nota van het Openbaar Ministerie d.d. 01 februari 2013.

4.2.1.2. De feiten die aan beklaagden verweten worden, vonden slechts plaats op 23 en 24 augustus 2011.

In het verweer van beklaagden wordt opgeworpen dat de volwassen paarden slachtoffer werden van een bloedworm, daarvoor behandeld werden, maar daarvan nog steeds de sporen dragen. Dit gegeven wordt slechts geattesteerd voor het paard Talento, niet voor het paard Bram (...). Dat gegeven doet evenwel geen afbreuk aan de vaststellingen van de bevoegde en gespecialiseerde opsporingsdienst die proces-verbaal opstelde.

Het gegeven dat even voor de geïncrimineerde periode het van algemene bekendheid zijnde 'pukkelpopdrama' plaats vond, meer bepaald op 18 augustus 2011, doet niets af aan de wanorde in de paddock, waardoor de dieren zich kunnen verwonden aan de er kris kras liggende voorwerpen (...).

De beweringen van beklaagden doen niets af aan de vaststelling dat de stal waarin de volwassen paarden stonden niet ingestrooid was (...).

De beweringen van beklaagden doen niets af aan de vaststelling dat het hok van het konijn vol uitwerpselen lag, er geen voedsel aanwezig was en geen water (...).

De beweringen van beklaagden doen niets af aan het gegeven dat het jonge veulen zich bevond in een hok in volle zon, zonder beschutting en water, mager was, sterk uitgedroogd (...).

Door de elementen van het strafdossier die aan de beoordeling van het hof voorliggen, en na hernieuwd onderzoek door dit hof gedaan, is de schuld van beklaagden aan de feiten van de tenlastelegging, zoals gepreciseerd, bewezen gebleven.

De bewezen feiten vermengen zich in hoofde van eerste en tweede beklaagde als zijnde gepleegd met eenzelfde misdadig opzet, zodat in toepassing van artikel 65, eerste lid van het Strafwetboek slechts één straf dient opgelegd te worden.

De bewezen en vermengde feiten, het middels deze feiten onvoldoende gebleken betoonde aandacht voor het dierenwelzijn, verantwoorden dat eerste en tweede beklaagden elk worden veroordeeld tot een geldboete van € 100,00, te verhogen met 45 opdecimen, de feiten gepleegd zijnde vóór 01 januari 2012, en alzo gebracht op € 550,00 of een vervangende gevangenisstraf van één maand.

Het is niet aangewezen thans reeds een levenslange ontzetting uit het recht om paardachtigen te bezitten uit te spreken".

IV. Rechtspleging

Verzoek tot wraking

4. De verzoekende partijen stellen in een brief van 22 september 2013 dat zij "het advies, verslag en conclusie van zowel de auditeur en staatsraad" in twijfel trekken" dat zij de "deze rechtbank Raad van State" "wreken" en zij vragen de "aanstelling van een andere Raad van State" wegens het ontbreken van een eerlijk proces. Ter terechtzitting geven zij aan dat hun verzoek eigenlijk is gericht tegen de auditeur omdat deze in zijn verslag geen rekening heeft gehouden met hun argumenten.

Beoordeling

5. Wie de auditeur-verslaggever wegens beweerde partijdigheid wil wraken moet dit in beginsel doen onmiddellijk na ontvangst van het verslag. Dit verslag werd te dezen naar de verzoekende partijen verzonden op 22 oktober 2012 en door hen ontvangen op 23 oktober 2012. In de laatste memorie werd geen wrakingsverzoek ingediend. Het is pas op 22 september 2013 dat dit procedure-incident naar voren werd gebracht. Het verzoek is dan ook manifest onontvankelijk.

Zelfs indien het onontvankelijk zou zijn is er geen aanleiding om gevolg te geven aan het - overigens zeer vaag geformuleerde - wrakingsverzoek. De wrakingsgronden moeten beperkend worden geïnterpreteerd. Het is de taak van de auditeur om een oplossing van het geschil voor te stellen. Indien een partij meent dat de auditeur zich in zijn verslag heeft vergist omtrent de feiten of de interpretatie van het recht moet die partij haar kritiek aanvoeren in een laatste memorie. Zij kan die kritiek niet met goed gevolg aanwenden als grond tot wraking van de auditeur-verslaggever.

Het verzoek tot wraking wordt verworpen.

V. Ontvankelijkheid

6.1. De verwerende partij werpt op dat de verzoekende partijen geen belang bij het beroep hebben, omdat zij enkel de beslissing van 8 september 2011 aanvechten waarbij de in beslag genomen dieren werden toegewezen aan het VOC te Heusden-Zolder, maar niet de beslissing van 24 augustus 2011 waarbij de dieren in beslag werden genomen. Zelfs bij vernietiging van de bestreden beslissing zou dit niet tot gevolg hebben dat de in beslag genomen dieren aan de verzoekende partijen worden teruggegeven.

6.2. De verwerende partij werpt tevens op dat het beroep onontvankelijk is wegens gebrek aan middelen. In het eerste deel van de kritiek zou niet worden gesteld welke rechtsregel of welk rechtsbeginsel geschonden is en waarom. In het tweede deel van de kritiek zouden louter enkele rechtsregels en rechtsbeginselen worden geciteerd, zonder uitleg waarom er sprake zou zijn van een schending.

Beoordeling

7.1. Ingeval van vernietiging van de bestreden beslissing kan de verwerende partij beslissen om de dieren terug te geven aan de verzoekende partijen, indien zij van oordeel zou zijn dat de verzoekende partijen vooralsnog zorg kunnen dragen voor hun dieren. De verzoekende partijen hebben wel degelijk belang bij onderhavig beroep.

De exceptie is niet gegrond.

7.2. Uit het verzoekschrift kan worden afgeleid dat de verzoekende partijen een schending van het recht van verdediging, het redelijkheidsbeginsel, het beginsel "non bis in idem" en het adagium "nemo plus iuris transferre potest quam ipse habeat" opwerpen. De verwerende partij heeft de voormelde aspecten van het

middel zo begrepen en heeft zich daaromtrent verdedigd.

De exceptie is evenmin gegrond.

VI. Onderzoek van het enig middel

8. De verzoekende partijen stellen dat zij zich niet hebben kunnen verdedigen, dat de bestreden beslissing niet in verhouding staat met de feiten, dat er geen directe aanleiding was om de dieren in beslag te nemen, dat artikel 42, § 2, van de wet van 14 augustus 1986 in strijd is met artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (hierna: EVRM), dat rechters het monopolie hebben te straffen, dat een cumulatie van een administratieve sanctie en een strafrechtelijke veroordeling in strijd is met het beginsel "non bis in idem", en tenslotte, dat er strijdigheid is met het adagium "nemo plus iuris transferre potest quam ipse habeat".

In de memorie van wederantwoord formuleren zij kritiek op het gevoerde onderzoek.

In de laatste memorie vragen de verzoekende partijen bijkomend nog "een straf van € 25,- per dier per dag, dit vanwege het aangedane leed". Zij "eisen" tevens, "mochten de dieren na de conclusie van de Raad van State niet binnen de twee weken na publicatie van dit vonnis, terug worden bezorgd in goede staat, (...) per dier een geldelijke vergoeding van € 10.000,-, dit naast de vergoeding van € 25,- per dag vanaf de datum van inbeslagname".

Beoordeling

9. De bestreden beslissing heeft betrekking op de bestemming van de dieren en niet op de inbeslagname. Het middelonderdeel waarin wordt opgeworpen dat er geen directe aanleiding bestond om de dieren in beslag te nemen, is bijgevolg onontvankelijk. Beide beslissingen kunnen afzonderlijk

worden bestreden en in de bestreden beslissing dienen de redenen, die aanleiding hebben gegeven tot de inbeslagname van de dieren, dus niet te worden herhaald.

In het verzoekschrift wordt tevens "een terugkeer van alle in beslaggenomen dieren in volle eigendom van ondergetekenden" gevraagd. De Raad van State heeft geen rechtsmacht om een dergelijke beslissing te nemen. Het beroep is op dit punt niet ontvankelijk.

Eerste verzoeker werd op 29 augustus 2011 mondeling verhoord. In de bestreden beslissing werd melding gemaakt van dat verhoor en van verscheidene e-mails die de verzoekende partijen naar de inspecteur-dierenarts hebben gestuurd. Hij heeft dan ook op nuttige wijze en naar behoren zijn standpunt, wat betreft de vaststellingen van de inspecteur-dierenarts en de inbeslagname van de dieren op 24 augustus 2011, naar voren kunnen brengen en zich tegen de tenlasteleggingen kunnen verdedigen. De stelling in het verzoekschrift dat de inspecteur-dierenarts "op geheel eigen wijze zonder de mogelijkheid voor ondergetekenden zich op enige wijze te verdedigen, (rücksichtlose) beslissingen neemt" mist dus feitelijke grondslag.

Het algemeen rechtsbeginsel non bis in idem impliceert dat eenzelfde feit geen tweemaal mag worden gesanctioneerd met sancties van dezelfde aard. Het beginsel belet niet dat voor dezelfde feiten maatregelen of sancties van verschillende aard worden opgelegd. De bewering in het verzoekschrift dat de cumulatie van een administratieve sanctie en een strafrechtelijke veroordeling in strijd is met voormeld beginsel kan dan ook niet worden bijgetreden. De bestreden beslissing is een bestuurlijke maatregel in het kader van de volksgezondheid en de diergeneeskundige politie. Hieruit volgt dat de stelling dat in België rechters het monopolie bezitten om te straffen, mocht die al correct zijn, niet dienstig is. Uit de omstandigheid dat de verzoekende partijen strafrechtelijk werden veroordeeld door het hof van beroep te Antwerpen en dat tegen dit arrest een voorziening in cassatie werd ingesteld kan dan ook geen nuttig juridisch argument worden geput.

De door de verzoekende partijen opgeworpen rechtsspreuk "nemo plus iuris transferre potest quam ipse habeat" verhindert de toepassing van wat uitdrukkelijk is voorzien in artikel 42, § 2, van de wet van 14 augustus 1986 niet. Eenmaal een dier in beslag is genomen, dient het een bestemming te krijgen, zoals dit in de voormelde wetsbepaling is bepaald.

Ten slotte tonen de verzoekende partijen niet aan dat de verwerende partij onredelijk zou hebben gehandeld door toepassing te maken van de mogelijkheid geboden door artikel 42, § 2, van de wet van 14 augustus 1986, gelet op de vastgestelde overtredingen, mede gelet op het feit dat in het verleden ook reeds processen-verbaal werden opgesteld en de kosten voor opvang, diergeneeskundige zorgen en het te koop stellen van de in beslag genomen dieren.

Het middel is ongegrond.

BESLISSING

1. De Raad van State verwerpt het beroep.

2. De verzoekende partijen worden verwezen in de kosten van de vordering tot schorsing en van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 700 euro, elk voor de helft.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van drieëntwintig januari tweeduizend veertien, door de Raad van State, VIIe kamer, samengesteld uit:

Luc Hellin,	kamervoorzitter,
Eric Brewaeys,	staatsraad,
Peter Sourbron,	staatsraad,
bijgestaan door	
Bart Tettelin,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Bart Tettelin

Luc Hellin